

Reactie op ‘De onzichtbare kosten van controle- en selectieprocedures’

Namens het Gebiedsbestuur MAGW/NWO, prof. dr. P. Hooimeijer (voorzitter)

Het NWO-Gebiedsbestuur Maatschappij- en Gedragswetenschappen (MaGW) heeft kennis genomen van het artikel ‘De onzichtbare kosten van controle- en selectieprocedures. NWO-promotieprojecten op het terrein van Recht en Bestuur als case study’ van professor Wibren van der Burg (*NJB* 2012/2024, afl. 36, p. 2528-2537). Het gebiedsbestuur heeft waardering voor de gedegen en constructieve wijze waarop van der Burg een bijdrage levert aan de discussie over de efficiency en effectiviteit van ons wetenschapssysteem. Een reactie is om die reden op zijn plaats.

De kern van het betoog van professor Van der Burg is dat de totale kosten voor het schrijven, indienen, en beoordelen van aanvragen in het programma Onderzoekstalent van NWO 12,7% bedragen van het totale budget voor het programma. Als alternatief stelt hij beoordeling binnen faculteiten voor. Dat zou de helft van de kosten (het NWO-deel) bespa-

ren en daarmee geld voor een extra promotiepost vrijmaken.

Het gebiedsbestuur stelt geen vragen bij de kostenberekening, maar vindt dat Van der Burg de baten van een gedegen beoordeling onderschat. De oordelen van ter zake kundige referenten, die door NWO/MaGW bij de beoordeling worden betrokken, hebben een belangrijke toegevoegde waarde voor de aanvrager, maar ook voor de indienende faculteit. Terecht constateert Van der Burg dat het niet ongebruikelijk is dat goed beoordeelde voorstellen alsnog voor facultaire financiering in aanmerking komen. Daarnaast hanteren faculteiten deze beoordelingen als criterium voor het functioneren van de eigen wetenschappelijke staf. De onafhankelijkheid en gedegenheid van het oordeel spelen daarbij een belangrijke rol, omdat deze partijdigheid en willekeur uitsluiten.

Het Gebiedsbestuur MaGW meent, alles afwegende, dat de door

professor Van der Burg berekende marginale meerkosten van de beoordeling door NWO/MaGW ruimschoots opwegen tegen het kwaliteitsverlies die facultaire beoordeling met zich meebrengt.

Blijft overeind dat ook voor het Gebiedsbestuur het terugdringen van de kosten een prioriteit is. Een niet onbelangrijk deel van de kosten wordt veroorzaakt doordat ook evident slechte voorstellen moeten worden beoordeeld. Vandaar dat MaGW de universiteiten heeft gevraagd alleen voorstellen in te dienen die een minimale interne kwaliteitstoets hebben doorstaan. Daarnaast speelt het te lage honoreringspercentage voor de als zeer goed beoordeelde voorstellen een rol. De kosten worden immers toegerekend aan de gefinancierde voorstellen. Dat zou pleiten voor verruiming van het budget voor Onderzoekstalent in plaats van voor afschaffing daarvan. •

Naschrift

Wibren van der Burg¹

Het is te waarderen dat het Gebiedsbestuur heeft gereageerd op mijn kritiek. Maar helaas overtuigt de reactie niet, integendeel. MaGW bestrijdt niet dat de huidige verdelingsprocedure veel geld kost. Die kosten zouden alleen gerechtvaardigd zijn als de procedure

leidt tot een substantieel grotere output (of eventueel een betere kwaliteit van de proefschriften), maar ik heb aannemelijk gemaakt dat dit niet het geval is. Tot mijn verbazing wordt dit cruciale kritiekpunt niet betwist. Daarmee lijkt MaGW zelf het failliet van de procedure te erkennen, want

het primaire doel van NWO wordt niet gerealiseerd. Nu beperkt de reactie zich tot twee ondergeschikte neveneffecten – op zich al een merkwaardige argumentatiestrategie.

1) De NWO-beoordelingen zouden een belangrijke toegevoegde waarde hebben voor de aanvrager

omdat ze een objectief criterium bieden voor het functioneren van de wetenschappelijke staf. Voor de Vernieuwingsimpuls (Veni, Vidi, Vici) kan dit zo zijn, omdat daar de kwaliteit van de aanvrager wezenlijk is. Maar bij Onderzoekstalent-subsidies draait het om de kwaliteit van de *kandidaat* (de promovendus) en het voorstel (grotendeels door de kandidaat geschreven). Toewijzing van een dergelijke subsidie zegt dus weinig over de kwaliteit van de *aanvrager*. Dit argument is dus onhoudbaar.

- 2) Goed beoordeelde voorstellen zouden vaak alsnog gefinancierd wor-

den door de faculteit. Inderdaad, maar dit is geen argument voor het NWO-systeem. In sommige gevallen vindt de faculteit middelen om een door de faculteit positief gewaardeerd voorstel alsnog te honoreren. Maar dat facultaire oordeel is niet uitsluitend gebaseerd op het NWO-oordeel; soms valt het besluit al voor de uitslag van NWO omdat men een excellente kandidaat niet kwijt wil raken.² Ook het argument van de meerwaarde voor de faculteit faalt dus.

NWO suggereert dat universitaire voorselectie, waardoor 'evident slechte voorstellen' afvallen, de kos-

ten kan terugbrengen. Dit is, zoals ik in mijn artikel geadstrueerd heb, een ernstige misvatting. De totale beoordelingskosten worden juist hoger. Ze worden echter deels verschoven van NWO naar de universiteiten en daardoor onzichtbaar – maar dan alleen vanuit het Haagse NWO-perspectief.³

De conclusie is dat de door MaGW aangevoerde argumenten empirisch onhoudbaar zijn en dat het nieuwe beleid van voorselectie door de universiteiten ineffectief en zelfs contraproductief is. De wetenschap verdient beter dan een dergelijk *fact-free* wetenschapsbeleid. ●

Auteur

1. Prof. mr. W. van der Burg is hoogleraar rechtsfilosofie en rechtstheorie aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Noten

2. De Universiteit van Tilburg had vroeger een systeem waarbij door NWO met een A beoordeelde voorstellen gehonoreerd werden uit facultaire middelen, maar dat is

enkele jaren afgeschaft. Ik heb geen informatie dat andere faculteiten dit systeem wel hanteren.

3. Overigens zou ook als dat niet meegeteld wordt, er sprake zijn van een misvatting. Slechts ongeveer 20% van de voorstellen is evident slecht. Zelfs als, for the sake of argument, we zouden aannemen dat we door een kosteloze ingangstoets deze voorstellen kunnen wegfilteren zonder vals-positieven en vals-negatieven – ik zou overigens niet weten hoe – zou dat slechts maximaal 20%

besparing opleveren op 8,4% beoordelingskosten. (De 4,3% kosten van de aanvragers blijven ongewijzigd, want de slechte aanvragen worden wel geschreven, maar door de universiteiten weggefilterd.) Dat is een besparing van 1,7% van (8,4 plus 4,3 =) 12,7%. Dat is 13% van de totale kosten – niet verwaarloosbaar, maar ik zou het ook niet als 'niet onbelangrijk' willen aanduiden. Verbetering van de selectieprocedures waarop MaGW thans inzet, biedt dus geen wezenlijke verlichting.

Op www.njblog.nl kunt het artikel 'De onzichtbare kosten van controle- en selectieprocedures. NWO-promotieprojecten op het terrein van Recht en Bestuur als case study' van Wibren van der Burg alsmede deze reactie en het naschrift lezen en deelnemen aan de discussie.